

der skal ophæves. Også de lovbestemmelser, der udtrykkeligt eller forudsætningsvis forbyder udenlandske selskaber at drive virksomhed her i landet uden oprettelse af en egentlig filial eller lignende, udelukker reelt udenlandske selskaber fra at udføre tjenesteydelser i traktatens forstand. Bopælskrav samt hjemstedskrav af den foran nævnte art må derfor ophæves i forhold til EC-statsborgere og EC-selskaber, der ønsker at udføre tjenesteydelser i Danmark inden for erhverv, hvor udvekslingen af tjenesteydelser er liberaliseret.

For erhverv, hvis udøvelse kræver særlig offentlig autorisation eller beskikkelse, der kun meddeles efter et behovskriterium, og hvor også danske virksomheder uden sådan autorisation eller beskikkelse er afskåret fra lejlighedsvis erhvervsudøvelse, må man dog antage, at et ikke-diskriminerende krav om *fast forretningssted* i Danmark vil kunne opretholdes. Dette er aktuelt, dersom retten til at udøve virksomhed er begrænset til et bestemt område som f. eks. virksomhed som skibsmægler eller fiskeauktionsmester, eller dersom kravet om fast forretningssted er begrundet i hensynet til forbrugerne eller muligheden for, at en tilsynsmyndighed kan føre kontrol med lagre eller apparaturer som f. eks. ved apoteker eller virksomhed som vejer og måler.

Pligten til at give adgang til fri udveksling af tjenesteydelser kan heller ikke føre til ophævelse af *bopæls- og hjemstedskrav i love, der kun angår erhvervs-mæssig virksomhed af en vis varig karakter*, d. v. s. etablering, og som derfor ikke hindrer erhvervsdrivende, som ikke opfylder lovens betingelser, i at udføre tjenesteydelser i traktatens forstand. Dette er antageligt tilfældet med næringsloven.

Karakteren af den ret, som traktatens bestemmelser om tjenesteydelser giver udenlandske statsborgere og selskaber, er i det hele ikke ganske klar, og der synes som ved forholdet mellem bopælskrav og etableringsretten at være betydelig usikkerhed inden for Fællesskaberne. Også på dette område må spørgsmålet derfor formentlig løses for den enkelte lov, efterhånden som der bliver behov herfor. Den foreslåede bemyndigelse i ratifikationsloven bør imidlertid også omfatte fravigelser af indfødsrets-, bopæls- og

hjemstedskrav, hvor fravigelsen er nødvendig som følge af Fællesskabernes regler om udveksling af tjenesteydelser.

IV. EEC-reglerne om arbejdskraftens fri bevægelighed

Det tredje område, hvor diskriminering efter nationalitet er praktisk forekommende, er arbejdsmarkedet. Her foreskriver traktatens art. 48, stk. 2, afskaffelse af enhver i nationaliteten begrundet forskelsbehandling mellem medlemsstaternes lønmodtagere for så vidt angår beskæftigelse, aflønning og øvrige arbejdsvilkår. Efter stk. 4 gælder dette dog ikke ansættelser i den offentlige administration. Traktatens art. 51 giver endvidere rådet adgang til at vedtage de foranstaltninger vedrørende social tryghed, der er nødvendige for at gennemføre arbejdskraftens frie bevægelighed.

I modsætning til etablering og tjenesteydelser fastsættes de nærmere regler om vandrende lønmodtagere ved forordninger. Da en forordning efter art. 189 gælder umiddelbart i samtlige medlemsstater, vil danske lovbestemmelser om forskelsbehandling mellem lønmodtagere straks fra Danmarks tiltræden blive fortrængt af Fællesskabernes regler, og det er derfor retligt set ikke nødvendigt at ændre de pågældende lovbestemmelser formelt. Som nævnt i oversigten over nødvendige lovændringer, side 4, er det imidlertid udvalgets opfattelse, at man af ordensmæssige grunde bør ophæve modstående danske bestemmelser også på sådanne områder. Udvalget har derfor medtaget de pågældende bestemmelser i nedenstående oversigt og foreslår, at bemyndigelsen i ratifikationsloven også kommer til at omfatte disse bestemmelser.

V. Konklusion

Udvalget foreslår, at der i den lov, hvorved der træffes bestemmelse om Danmarks tilslutning til Fællesskaberne, indsættes en bemyndigelse for vedkommende ministre til at fastsætte bestemmelser om, at der bortses fra lovgivningens krav om indfødsret, bopæl og hjemsted i Danmark i det omfang, dette er nødvendigt som følge af Danmarks forpligtelser efter Fællesskabernes regler om etableringsret, udveksling af tjenesteydelser og arbejdskraftens frie bevægelighed.